

**UNIVERSITATEA “PETRU MAIOR” TÂRGU-MUREȘ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI LITERE**

TEZĂ DE DOCTORAT

– Rezumat –

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

Prof. univ. dr. ALEXANDRU CISTELECAN

DOCTORAND:

DAN DIANA MARIA

TÂRGU-MUREȘ

2014

**UNIVERSITATEA “PETRU MAIOR” TÂRGU-MUREȘ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI LITERE**

**MIRCEA IVĂNESCU ÎN OGLINZILE CRITICII
– Rezumat –**

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

Prof. univ. dr. ALEXANDRU CISTELECAN

DOCTORAND:

DAN DIANA MARIA

TÂRGU-MUREȘ

2014

SUMAR

ARGUMENT.....	5
1. POETICA.....	16
1.1.BIOGRAFIE ȘI OPERA	16
1.2.DEBUT ȘI ACTIVITATE LITERARĂ	20
2. RECEPTARE CRITICĂ – ANII '60	27
2.1.VERSURI 1968.....	27
3. ANII '70	55
3.1.POEME – 1970	55
3.2.POESII – 1970.....	70
3.3.ALTE VERSURI – 1972	75
3.4.ALTE POEME – 1973.....	83
3.5.POEM – 1973	84
3.6.AMINTIRI – 1976	90
3.7.ALTE POESII – 1976	92
4. ANII '80	96
4.1.SEMNELE UNEI NOI ETAPE	96
4.2.POESII NOUĂ – 1982	111
4.3.POEME NOUĂ – 1983	119
4.4.OTHER POEMS, OTHER LINES – 1983	121
4.5.ALTE POEME NOUĂ – 1986	122
4.6.COMMENTARIUS PERPETUUS -1986	128
4.7.VERSURI VECHI, NOUĂ – 1988	132
4.8.POEME VECHI, NOUĂ -1989	135

5. ANII '90	137
6. ANII 2000	158
7. „MĂȘTILE LUI M. I.”	217
8. CONCLUZII	239
BIBLIOGRAFIE	245

MIRCEA IVĂNESCU ÎN OGLINZILE CRITICII

– Rezumat –

Lucrarea de față își propune să recompună puzzle-ul poeziei lui Mircea Ivănescu, așa cum a fost ea reflectată în oglinzile criticii. Deși un poet cu o formulă unitară, ba chiar acuzată de monotonie și repetitivitate - și evident originală încă de la debut -, poezia lui Mircea Ivănescu a beneficiat de interpretări și valorizări destul de diferite, atât în sincronia acestora, cât și în desfășurarea lor diacronică. Strădania noastră a fost de a releva deopotrivă atât redundanțele din interpretarea poeziei, cât și diferențele de interpretare-valorizare, iar în acest sens am urmărit cam tot ce s-a scris despre Mircea Ivănescu în publicațiile literare și culturale, de la debutul său până după moartea sa. Ne-am focalizat interesul asupra articolelor din reviste deoarece majoritatea acestora sunt azi ca și necunoscute, cele mai multe rămânând în paginile revistelor și neajungând între copertile vreunei cărți. Chiar și acolo unde cronicile dedicate poetului au pătruns în sumarul unor volume de comentarii critice am preferat varianta din revistă, întrucât în acest fel am putut păstra mai riguros firul cronologic al exegezei și am putut evidenția mai bine prioritățile interpretative, precum și nuanțările sau repetițiile.

Debutul poetului este considerat de critica anilor '60, opinie susținută și de critica anilor '70, ca fiind unul matur, târziu. Distanța în timp de la primele apariții în presă ale poetului oferă posibilitatea observării unui aspect esențial din psihologia scriitorului. Scrierile sale nu sunt produsul unei ambiții personale, ale unei vanități de autor, ale bolii "autorlâcului", ci încolțesc din dorința de a se cunoaște pe sine mai bine, mai profund și mai nuanțat.

Despre factura memoriei sale, Mircea Ivănescu recunoaște în *Interviu transfinit*, unde-l are ca partener de dialog pe Vasile Avram, că memoria sa este cu preponderență afectivă: „Memoria mea e afectivă, legată mai ales de imagini și de sentimente. (Atâta cât mai e)”¹.

Cultul autenticității este cel pe care poetul îl oficiază în permanență. Pentru că el conștientizează, asemenea lui Gabriel Garcia Marquez, că materia poeziei e chiar materia vieții, "escaladarea" muntelui, nu extaza finală a popasului "în vârful muntelui": „Am învățat că toată lumea vrea să trăiască pe vârful muntelui, însă fără să bage de seama că adevărata fericire rezidă în felul în care-l escaladezi”².

¹ Vasile Avram, *Interviu transfinit*, Nicula, Editura Ecclesia, 2004, p. 112

² http://www.youtube.com/watch?v=fSY_QwDZBKA

Oricare volum al lui Mircea Ivănescu constituie de fapt o escaladare a aceluiași munte, doar că de fiecare dată se trece la completarea puzzle-lui, a operei cu o nouă piesă. Toate aceste călătorii întregesc viziunea cititorului referitoare la personalitatea lui Mircea Ivănescu. Acesta povestește fiecare clipă trăită, oferindu-i o înfățișare concretă și precisă, o încremenește: „Cineva alege o anumită clipă, o încremenește, îi dă astfel o altă lumină și un alt înțeles, și de aici pornește un alt curs al acțiunii, care poate nu mai are nici o legătură cu situația de la care a pornit, sau – și aici e, nu-i așa, hic-ul – are, căci clipa de pornire a fost aleasă tocmai pentru că avea și atunci o anumită importanță și un anume înțeles. Și însăși povestea de acum arată că importanța aceea este reală”.³

O sursă de inspirație pentru poet o constituie aspectele din realitatea înconjurătoare, elementele din natură sau sugestiile oferite de prieteni ca prag de pornire pentru poeme. Scria ușor mai ales când pornea de la o asemenea sugestie, de la o ”comandă” amicală. Mircea Ivănescu mărturisește că adesea se afla în incapacitatea de a-și găsi titluri: „E vorba aici de o incapacitate , reală la un moment dat, de a-mi găsi singur titluri. Din cauza asta scriam, și scriu și acum când mi se întâmplă să o fac, cu titluri date de altcineva. De altfel, literatura pe care o fac, încerc să o fac, e atât de monotona și «exasperant» de aceeași, încât n-ar mai avea rost să-mi diferențiez cărțile prin titluri. Textul meu e făcut din aceleași cuvinte (chiar aceleași, nu mă pot controla, spre iritarea celor care mă citesc, eventual, mai apoi, nici măcar într-atât încât să evit repetarea, de mare stângăcie, a aceluiași vocabule în aceeași frază) dispuse mereu în același fel în aceleași poziții în rânduri (nu le-aș putea spune versuri, căci nu au deloc – cum mi s-a observat – muzicalitatea specifică poeziei) încât nici variațiile de titluri pe care le citați nu-și au justificarea. Ar trebui să se cheme *Aceleași versuri...* dacă n-ar fi impedimentul ridicat de întrebarea: sunt, adică, versuri?”⁴.

Ceea ce e atipic pentru ceilalți scriitori este tipic pentru Mircea Ivănescu. El însuși consideră că nu a scris poezii, ci a fost doar un simplu versificator. Mărturie stau cuvintele poetului care în interviul „*Nu știam niciodată ce se va produce în poezie*”, realizat Doina Ioanid, Un Cristian și Cezar Gheorghe și apărut în *Observator cultural*, afirmă:: „Nu cred c-am scris poezie. Mi se părea o calitate să reușești să scrii poezii. Eu mă laudam că pot turna în versuri de bronz orice formulări, dar asta se chema, din punctul meu de vedere, versificare. Nu

³ Vasile Avram, *op. cit.*, p. 77

⁴ Vasile Avram, *op. cit.*, p 110

cred c-am scris. Am avut, să zicem, avantajul de a locui în copilărie în aceeași casă cu o persoană, pe vremea aceea era adolescent, un tânăr care avea ambiția asta de a deveni scriitor și se forma în sensul ăsta. Era vorba de Emil Ivănescu”⁵. Într-un dialog cu Fleșer Teodor, „*N-am fost niciodată un introvertit, doar anti-gregar*”, apărut în revista „*Cultura*” afirmă: „Da, scriam poeme, mă rog, divagam poematic, atunci când bunul meu prieten și poet, Ion Drăgănoiu, îmi impunea un titlu în timp ce stăteam la masă într-o crâșmă sau pe o terasă, lansa asocieri de cuvinte ca *Pădurea de mesteceni*, *Ploaia la Sibiu*. Mă conformam, mă implicam, improvizam – asemeni unui jazzman...”⁶.

Cercetarea de față își propune investigarea traseului cronologic al exegezei dedicate volumelor de versuri scrise de Mircea Ivănescu, de la debut până la apariția ultimului volum.

Ion Simuț, în articolul *Un maestru al prozaicului*, publicat în numărul cinci din revista „*România literară*”, în 2004, precizează faptul că Mircea Ivănescu, începând de la debutul din 1968 până în 1996, a acumulat un număr de douăsprezece volume proprii și două scrise în colaborare. Primul dintre cele realizate în colaborare este scris împreună cu Florin Pucă și Leonid Dimov, *Amintiri*, iar cel de-al doilea cu Rodica Braga, *Commentarius perpetuus 1 și 2*. Prima selecție de poezii cu titlul *Versuri* o realizează în 1996, fiindcă nu și-a permis „luxul nici unui bilanț, așa cum și l-au îngăduit alți poeți”⁷. În 1996 au apărut un număr de cinci antologii, dintre care patru reprezintă selecții realizate de poet.

Lucrarea noastră este structurată în șapte capitole; primul capitol cuprinde informații cu caracter general despre opera și activitatea scriitorului, pregătind și anticipând studiul propriu-zis. Teza conține un capitol de concluzii și o listă bibliografică grupată pe două secțiuni - universul operei și critică literară, secțiune în care ne-am străduit să realizăm o bibliografie critică - a articolelor din reviste – cât mai completă.

Primul capitol, intitulat *Poetica*, include un portret al poetului realizat de către cei apropiați, de prietenii săi. Portretul biografic se întemeiază pe datele furnizate de poet în interviurile care i-au fost luate, în diferite ocazii, și, în bună măsură, pe informațiile publicate de către cunoscuți. Din amintiri se reține figura părinților, a fratelui, întâmplări din copilărie și adolescență care stabilesc în linii mari portretul estetic și uman al scriitorului.

⁵ Doina Ioanid, Un Cristian, Cezar Gheorghe, *Nu știam niciodată ce se va produce în poezie*, „Observator cultural” 2010, nr. 517, p. 8.

⁶ Fleșer Teodor, *N-am fost niciodată un introvertit, doar anti-gregar*, în „*Cultura*”, 2004, nr. 10, p. 24

⁷ Ion Simuț, *Un maestru al prozaicului*, „*România literară*”, 2004, nr. 5, p. 13

Pentru a înțelege și a pătrunde în poezia sa am pornit de la o privire de ansamblu, încercând să sintetizăm ceea ce au spus ceilalți: poeți, prozatori, prieteni despre *Omul* Mircea Ivănescu. Pentru că, mai presus de orice, această lucrare vorbește despre un personaj cu totul aparte.

Trăsăturile portretului fizic, așa cum sunt ele notate de Virgil Nemoianu, Emil Hurezeanu, Radu Vancu, precum și de mulți alții, aduc în fața tuturor un om simplu „și la vorbă și la port”, nediferențiindu-se, în exterior, de ceilalți prin altfel de trăsături, dar care în interior, cu toate astea, ascundea altceva.

Diferit la Mircea Ivănescu este fondul sufletesc, ce era alcătuit din melancolii. Acesta se evidențiază prin inteligența de care da dovadă în găsirea unor soluții inedite în rezolvarea problemelor, în răspunsurile pe care le oferea celorlalți și prin înțelegere față de sine, față de alții și față de viață.

Cartea era pentru Mircea Ivănescu un bun și credincios prieten, dar nu cunoștea obsesia păstrării lor, ci le împărțea prietenilor, care uitau, adesea, să le înapoieze. El, de fapt, nici nu avea nevoie de o bibliotecă reală, întrucât el era o enciclopedie vie. După mărturisirile lui Nicolae Prelipceanu și a celor care l-au văzut, Mircea Ivănescu avea „un munte de cărți în engleză, germană, franceză”, dar care au fost împărțite celor apropiați și s-au spulberat: „Împărțea de mult în dreapta și-n stânga acel avut de preț, care, dacă ar fi rămas într-un corp unic, ar fi putut constitui undeva o umbră a lui.”⁸

Capacitatea de a scrie a lui Mircea Ivănescu era fantastică, scria repede fără a cunoaște greutatea frazei sau a respecta tiparele literare străvechi. Pentru el, totul era firesc și simplu. Impresiona prin cultura sa enciclopedică, spune Virgil Nemoianu, prin ironia lui melancolică și mai ales prin capacitatea sa de a compune repede și ușor articole de gazetă, în timpul în care discuta cu colegii săi. Cu aceeași rapiditate își scria și poeziile sale cu care atrăgea veselia și deliciul celor din jur. Virgil Nemoianu vorbește de o atmosferă plină de prospețime și vitalitate, lucru care contribuie la formarea personalității poetice a lui Mircea Ivănescu.

Mircea Ivănescu a compus formula cu numele de Mopete, combinație de liric și epic apare într-o fază esențială a poeziei sale. Preluând elemente din biografia lui Mircea Ivănescu, „Mopete e considerat a fi un alter-ego al autorului”⁹. Mopete este un intelectual pasiv, anxios,

⁸ Ibidem, p. 105

⁹ Al. Cistelean, *Mircea Ivănescu '80*, Pitești, Editura Paralela 45, 2011, p. 85

plictisit, ironic, lipsit de optimism, un învins indiferent. Atitudinea manifestată de Mircea Ivănescu în fața „hegemonilor” poeziei române din anii '60, precum sunt Nichita Stănescu și Matei Călinescu, este de distanțare.

Mircea Ivănescu era, fără doar și poate, un poet talentat, care prin forța sa a reușit să șlefuiască talantul moștenit și să-l transpună în versuri ce strălucesc precum diamantele.

Sub masca fragilității, se ascundea un om puternic, cu vocația dăruirii, întrucât transmitea o energie bună celor din jur, menită să ajute, să-ți ofere siguranță fără a cere ceva în schimb.

Capitolul al II-lea, *Receptare critică – anii '60*, face referire la debutul lui Mircea Ivănescu cu volumul *Versuri*, apărut în 1968. Am trecut în revistă, în ordine cronologică, comentariile dedicate volumului de către Matei Călinescu, M. Tomuș, Al. Călinescu, Constantin Călin, Dumitru Micu ș.a., comentarii care evidențiază încă de la începuturi caracterul original al poemelor scrise de Mircea Ivănescu. Se evidențiază aspectul livresc al versurilor, interferarea planului real cu cel imaginar, precum și faptul că ludicul oferă poeziilor un caracter neobișnuit, nemaîntâlnit în peisajul literaturii românești, iar imaginația este cea care se materializează în cuvinte.

Orientarea spre poezia anglo-saxonă, de care poetul se folosește, oferă un aer proaspăt poemelor, în deosebire de tendința generală a poeziei românești, mult prea saturată de influența franceză. Întâlnirea poetului cu Rilke a fost cea care l-a făcut să conștientizeze faptul că versul se poate rupe oriunde, aspect materializat în acest volum. Un alt sfat urmat de poet a fost cel oferit de Matei Călinescu, bunul său prieten care considera că poezia se poate face oriunde: „Poezia însăși – chiar dacă Matei Călinescu mă învăța odată că e ceva care se poate face în cinci minute pe un colț de masă, în cârciumă, în mulțime, zgomot, fum (în timp ce critica) nu e nici ea comodă și frumoasă”¹⁰. Mircea Ivănescu este cel care realizează, în acest volum, un jurnal de recuperare a unui timp sufletesc, unde elementele realității înconjurătoare, fie interioare sau exterioare, prin viață,

Am evidențiat în acest capitol faptul că Mircea Ivănescu își creează un mod propriu de a scrie, iar tehnica literară folosită o va păstra de-a lungul întregii sale opere, de la primul volum de poezii din 1968 până la ultimul volum, *Commentarius perpetuus 2*, publicat în 2003, alături de Rodica Braga. Acest aspect atrage și observații din partea unor critici, fiind acuzat de monotonie, de manierism în sens negativ.

¹⁰ Vasile Avram, *op. cit.*, p. 13

Mircea Ivănescu debutează cu volumul de *Versuri* la vârsta de 37 de ani, cu mare întârziere față de colegii de serie: Nichita Stănescu, Petre Stoica, Matei Călinescu, Cezar Baltag, Modest Morariu, A. E. Baconsky. Formula pe care o propune Mircea Ivănescu aducea ceva neobișnuit în peisajul literar al epocii.

Primul critic care aduce în discuție volumul *Versuri* în articolul său *Poezia ca descoperire a fragilității ființei* este Matei Călinescu, articol apărut în *Luceafărul*, 1968.

Matei Călinescu vorbește despre versuri ce „vibrează de fragilitatea ființei”, despre drama limbajului în planul conștiinței unui intelectual lucid, despre salvarea din labirintul limbajului prin tăcere, joc, despre o poezie a autenticității paradoxale, pentru că la o lectură superficială poezia pare minoră, despre absențele care străbat cartea, despre studiul făcut prin observație directă de cineva care este acolo, despre capacitatea poeziei de a adânci „bolile limbajului”, care poate fi considerată indirect o modalitate de terapie, notează criticul.

Un alt critic care a scris despre acest volum a fost Constantin Călin în articolul său *Mircea Ivănescu . Versuri*, publicat în *Iașul literar*. El consideră poezia lui Mircea Ivănescu opera unui poet pe „deplin format”, „matur”, „creatorul unei arte” ce pare definitivă încă de la debut. Opinie adevărată, care de-a lungul timpului va primi din ce în ce mai multă consistență.

Volumul este compus din cuvinte simple așezate fiecare la locul potrivit, mânuind o tehnică bine structurată ce pare „fără cusur”. „Aproape cu totul necunoscut înainte de apariția *Versurilor* (E.P.L.), Mircea Ivănescu este un poet de deplină maturitate, cu o artă care pare definitivă. De altfel, primul lucru care se observă la Mircea Ivănescu este stăpânirea desăvârșită a uneltelor; nu descoperi nici o ezitare, nici o stridență, fiecare cuvânt se află la locul potrivit, totul demonstrează o tehnică fără cusur”¹¹.

În recenziile consemnate până în prezent, în acest capitol, cu referire la acest volum, *Versuri*, am putut observa că opiniile criticilor se împart în două categorii, una a celor care apreciază acest volum și alta a celor care pendulează între entuziasm și rezerve.

În această primă carte, Mircea Ivănescu se afirmă „drept un poet de o deosebită valoare și de o frapantă originalitate,” după cum spune Al. Călinescu în articolul său *Modalități ale lirismului*.

¹¹ Constantin Călin, *Mircea Ivănescu – Versuri*, în „Iașul literar”, 1968, nr. 12, p. 75

După un an de la apariția volumului de *Versuri*, interesul produs rămâne actual, fapt care s-a materializat prin diversele articole apărute. Interpretările care apar aduc un suflu nou. Fiecare critic aduce în prim plan atât elemente care s-au spus, cât și elemente noi.

Valoarea poetului Mircea Ivănescu este remarcată, încă de la debut, de articolele criticilor, evidențiindu-l în peisajul liricii românești ca fiind un poet original, autentic, nou prin formula propusă sau „un poet al suprafețelor”.

Privirea în oglindă pe care o practică poetul este una prin care acesta încearcă a înțelege mersul de fapt al evenimentelor. Fără a privi cu sufletul nu vedem cum se poate scrie o poezie atât de complexă.

Capitolul al III-lea, *Anii '70*, face referire la volumele de versuri publicate de Mircea Ivănescu în perioada 1970 – 1979. Volumele apărute în această perioadă de timp sunt în număr de șapte, dintre care un volum este rezultatul unei colaborări între Mircea Ivănescu, Florin Pucă și Leonid Dimov: *Poesii*, București, Editura Cartea Românească, 1970; *Poeme*, București, Editura Eminescu, 1970; *Alte versuri*, București, Editura Eminescu, 1972; *Alte poeme*, București, Editura Albatros, 1973; *Poem*, București, Editura Cartea Românească, 1973; *Amintiri*, București, Editura Cartea Românească, 1973; *Alte poezii*, Cluj, Editura Dacia, 1976). Am ales a realiza o privire cronologică asupra operei poetului din dorința de a observa elementele de continuitate, de noutate apărute cu referire la opera poetului în recenziile publicate de criticii literari în revistele vremii, considerând că în acest mod vom realiza o sinteză, o monografie critică asupra operei.

În construirea acestui capitol, am sintetizat observațiile criticilor având în vedere elementele de construcție ale poeziei lui Mircea Ivănescu, evidențiind cele două aspecte: cel de suprafață și cel de adâncime; limbajul folosit; elementele de versificație și prozodie; figurile de stil; integrarea în peisajul literar al vremii; asemănări și diferențe față de ceilalți poeți colegi de generație.

Printre observațiile ce considerăm a fi relevante amintim împărțirea „iluzorie” a poeziei lui Mircea Ivănescu în volume, întrucât fiecare volum oferă o întregire a imaginii „continentului Atlantida”, cel al poeziei mirceaivănesciene; structura de ”roman gotic, polițist” sau de „memorii” pe care o înfățișează opera poetului; caracterul narativ al poeziei; elementele ludice, ironice, bacoviene folosite în construcția poeziilor; prezența personajelor și a cuplului; decorul

hibernal; preferința pentru anotimpul iarna; folosirea ca tehnică a insinuării, a discursului dublu; starea de agitație sufletească, de tristețe.

Am observat, totodată, că primul volum va fi rescris, în volumele publicate în această perioadă, abordându-se o altă interpretare a acelorași teme.

Pentru Matei Călinescu, versurile mirceaivănesciene din acest volum produc, prin detașare de sine, detașarea de eul propriu, un punct de plecare pentru o construcție neobișnuită. Capacitatea de a te oglindi în alte euri este un proces de finețe și responsabilitate trăit conștient de poet, care încearcă a surprinde subtilitatea acestui proces într-o formă cât mai aproape de imaginea reală, după cum constată Matei Călinescu în articolul *Lirism și ironie*, publicat în *România literară*.

Volumul *Poesii* din 1970 apărut în tiraj mic, nu a produs nici o reacție la trei luni de la apariția sa. Dar mai apoi a constituit o sursă de observații pentru criticii care au avut acces la volum.

Volumul *Alte versuri* (1972) respectă formula poetică mirceaivănesciană deja consacrată, unde „spațiul poeziei e al continuității statice”¹² și contemplația pune accent pe detaliu, pe gesturi, lipsite de importanță, dar adevărate. Volumul este unul ce marchează o poezie programatică, unde se respectă principiile continuității: „în cadrul continuității de marcă a unei poezii programatic uniforme, de o uniformitate perfectă și exasperantă,” notează Lucian Raicu (în articolul *Mircea Ivănescu – Alte versuri*, din revista *România literară*, 1973).

Volumul *Alte poeme* pare un „vast poem de dragoste de o idealitate dureroasă,” din perspectiva lui Valeriu Cristea, un „studiu amețitor de exact asupra fragilității,” după Matei Călinescu sau un „exercițiu spiritual de o remarcabilă eficacitate”, după cum notează Lucian Raicu, prin care M. Ivănescu ne dezvăță de obișnuințe și care ne duce spre momente ale existenței pline de puritate.

Poeziile publicate în volumul *Poem* (1973) reprezintă „un model de absorbție a realității în ficțiune”, asemenea unui roman polițist, realizat în câțiva pași. Primul pas pornește de la o scenă decupată de roman modern, al doilea pas presupune trecerea într-o altă dimensiune unde „se derulează diferite scene ca într-un timp al neființei cu pauze,” până se ajunge la o scenă mai grea de semnificații, iar ultimul pas marchează o scurtă recapitulare, pentru ca apoi să urmeze „o meditație cu cartea închisă” despre tristețe, înstrăinare.

¹²Lucian Raicu, *Mircea Ivănescu – Alte versuri*, în „România literară”, 1973, nr. 7, p. 10

Volumul *Amintiri* (1973) constituie pentru Al. Cistelean un șir de exemple concrete în ceea ce privește ideea de creație, care într-un anumit punct unește, dar care în același timp și separă două stiluri poetice diferite. Acest aspect îl constată criticul vorbind despre volumul numit *Amintiri* și realizat de trioul *Ivănescu – Pucă - Dimov*.

Volumul *Alte versuri* (1976) se caracterizează prin alcătuirea unor viziuni terifiante, a unui spațiu ireal, fantastic, obținut prin detalii prozaice, prin senzația de încremenire a timpului, a unui timp labirintic, circular, creând impresia unei existențe discontinue.

Capitolul al IV-lea, *Anii '80*, aduce în prim-plan volumele de versuri publicate de Mircea Ivănescu în perioada 1980 – 1989. Volumele apărute acum sunt asemănătoare ca număr cu cele din anii '70, fiind în număr de șapte, dintre care un volum este rezultatul unei colaborări între Mircea Ivănescu și Rodica Braga, publicat la editura Dacia, Cluj, 1986: *Poesii nouă*, Cluj, Editura Dacia, 1982; *Poeme nouă*, București, Editura Cartea Românească, 1983; *Alte poeme nouă*, București, Editura Cartea Românească, 1986; *Commentarius perpetuus (parabole)*, Cluj, Editura Dacia, 1986; *Versuri vechi nouă*, București, Editura Eminescu, 1988; *Poeme vechi, nouă*, București, Editura Cartea Românească, 1989. Ștefan Stoenescu realizează în 1983 o traducere din versurile lui Mircea Ivănescu, *Other poems, other lines*, la editura Eminescu, București.

Acest capitol cuprinde un inventar critic asupra volumelor de versuri publicate în această perioadă de timp, fiecare volum fiind tratat separat într-un subcapitol.

Am început cu o scurtă prezentare a elementelor poeticii mirceaivănesciene analizate de critici din anii '80, spre a evidenția faptul că poetul respectă aceeași formulă încă de la debut. Am evidențiat faptul că această formulă, din perspectiva lui N. Manolescu, se „îmbogățește” din punct de vedere al stilului.

Elementele folosite, în această perioadă, sunt centrate pe dualitatea real – imaginar, pe utilizarea unei exprimări libere în care chiar și sonetul e o formă de libertate, iar în prim-planul poemelor se instalează teme precum: amintirea, singurătatea, monotonia.

Am constatat existența unei empatii între viziunea criticilor și opera poetului, considerând că opiniile pro și contra ale criticilor sunt datorate, în primul rând, modului propriu de a vedea realitatea. Am subliniat faptul că fiecare opinie aduce un punct de vedere, aducându-și contribuția la alcătuirea unui cerc exegetic aproape complet.

Amintirea devine leit-motiv al provocării, „a viului cu sau fără realitate”, „e viață fără realitate” (poetul vorbește despre „irealitatea literaturii,” pornind de la lectura unor pasaje din Robert Browning), în volumul *Poesii nouă* (1982).

Dorin Sălăjan constată că volumul de versuri *Poeme nouă* (1983) este alcătuit din 103 poeme, parte a unui singur poem. Este vorba de un poem unic, asemenea unui „tot inseparabil”, fiind un „monolog sublim” al unei poezii de interior: „*Poeme Nouă* de M. Ivănescu, alcătuit din 103 poeme în măsura în care ți se relevă ca un singur poem, este în totul excepțional”¹³.

În 1983, Ștefan Stoenescu a publicat *Other poems, other lines*, care reprezintă o selecție de poezii alese din volumele publicate de Mircea Ivănescu.

Titlurile din *Alte poeme nouă* (1986) ne sugerează că avem de a face cu „o călătorie în amintire”, cu „o întoarcere înceată într-un timp care nu s-a pierdut de tot”, unde „Timpul trăiește în amintiri și poetul vrea să noteze tocmai vălmășeala lor, modul în care vin și dispar la o anumite oră a zilei (de obicei la amiază: ora predilectă lui M. Ivănescu) provocând ... o tristețe bucuroasă”. În *Alte poeme nouă* apar și noi personaje (simboluri): prietenul Tudor, înțeleapta Denisa, verișoara.

Volumul *Commentarius perpetuus* (1986) este realizat în colaborare cu Rodica Braga, continuând seria de dialoguri poetice începute cu Florin Pucă și Leonid Dimov pe diverse teme preluate din viața de zi cu zi, din frământările trăite de omul preocupat de sine.

Volumul *Versuri vechi, nouă* (1988) se integrează formulei propusă de Mircea Ivănescu, pornind de la aspecte banale ale cotidianului, poetul recurge la o reinterpretare a evenimentelor trăite.

Volumul *Poeme vechi nouă* (1989) pornind încă de la semnificația titlului, aduce atât noul cât și vechiul prin maniera deja consacrată a poetului.

Capitolul al V-lea, *Anii '90*, aduce în prim-plan volumul de versuri publicat de Mircea Ivănescu în perioada 1990 – 1999, rezultatul colaborării cu Iustin Panța, *Limitele puterii sau mituirea martorilor. Un roman rusesc*, București, Editura Litera, 1994, precum și cele trei antologii: *Versuri*, postfață de Ion Bogdan Lefter, București, Editura Eminescu, 1996; *Poezii*, București, Editura Vitruviu, 1997; *Poesii vechi și nouă*, postfață de Eugen Negrici, București, Editura Minerva, 1999.

¹³ Dorin Sălăjan, *Ceremonia colocviului*, în „Flacăra”, 1983, nr. 38, p. 11

Dacă până acum am realizat o trecere în revistă a perspectivelor criticii cu privire la volumele de versuri scrise de poet, din acest capitol am realizat trecerea spre o perspectivă analitică a recenziilor apărute în cei zece ani, 1990 – 1999. Am evidențiat atât elementele de noutate și de continuitate regăsite în opera poetului, cât și observațiile pro și contra ale criticilor ce scriu despre poet în această perioadă.

Am observat că vocea critică își îndreaptă cu atenție privirea spre volumele de versuri publicate, cu toate că, în această perioadă, scrie un singur volum de versuri. Poetul devine un model divinizat de tinerii poeți, fiind redescoperit și reinterpretat. Astfel asistăm la ieșirea poetului din umbra sau din marginalitatea în care a fost plasat.

Printre elementele evidențiate în acest capitol putem preciza: pendularea între cuvânt și realitate; abordarea unor teme precum reprezentarea cotidiană, amintirea, reclusiune, amânarea, detașarea de sine, absența; tehnica folosită a clișeului, a „jocului fotografic în alb și negru”, rememorarea afectivă; întrebuițarea unui lirism cerebral. Comentariile criticilor propun integrarea fenomenului mirceaivănescian fie în curentul tradiționalist, fie în curentul avangardist, fie în curentul modern sau postmodern.

Am constatat totodată că s-a scris mult despre Mircea Ivănescu, criticii aducând, de fiecare dată, observații cu interpretări diferite operei sale. Poezia lui Mircea Ivănescu devine o operă deschisă, ce propune diferite interpretări.

Capitolul al VI-lea, *Anii 2000*, face referire la volumul *Aceleași versuri*, Cluj, Editura Dacia, 2002 și la volumul realizat împreună cu Rodica Braga, *Commentarius perpetuus 2*, Sibiu, Editura Imago, 2003, precum și la o serie de antologii apărute. Am lucrat pe aceeași structură evidențiată în capitolul precedent.

Anii 2000 aduc o redescoperire a fenomenului mirceaivănescian, o reevaluare, o revizuire asupra receptării critice a operei poetice, fapt constatat printr-o abundență de recenzii apărute în acești ani. Un fenomen neobișnuit se petrece cu poetul care, nu demult, era privit cu scepticism, considerat mai degrabă un prozator. Acesta pășește timid dintr-un con de marginalitate spre prim-planul acțiunii de reevaluare. Revenirea este de-a dreptul ciudată, mai ales că Mircea Ivănescu publică foarte puțin în acești ani. În schimb, critica îl adulează, iar formula sa poetică produce emulație în rândul tinerilor poeți.

În acest capitol, evidențiem interpretarea unor teme mirceaivănesciene printre care amintim timpul interior al versului și discreția versului. Elementele livrești, tonul sobru, administrativ, discursivitatea, limbajul simplu, ambiguitatea sunt evidențiate și interpretate.

Mopete propune un mimesis provocator, fapt pentru care am pornit în descoperirea personajului, a jocului deghizării propus de poet.

Capitolul al VII-lea, „*Măștile lui M. I.*”, face referire la volumul *Măștile lui M. I. Gabriel Liiceanu în dialog cu Mircea Ivănescu*, apărut la editura Humanitas, în 2012.

În acest capitol am realizat un portret al poetului Mircea Ivănescu așa cum reiese din interviul realizat de Gabriel Liiceanu. Interviul realizat în urma a cinci întâlniri de aproximativ zece ore, față în față cu omul, poetul, traducătorul Mircea Ivănescu. Apoi am înregistrat observațiile criticilor cu privire la acest volum, iar în final am extras câteva lecții de viață pe care poetul le propune.

Discuția celor doi devine pentru poet un joc, unde folosirea de măști oferă farmec desfășurării evenimentelor. Masca devine un mod de a ascunde ceva, de a spune ceva indirect, fiind folosită când te așteptai mai puțin sau deloc în unele cazuri. Acest joc de lumini și umbre oferă o imagine care-l îndeamnă pe cititor spre întrebări, spre reflecție. Dar el poate fi și o cheie spre poezia lui Mircea Ivănescu, în care dialectica ascunderii devine, de fapt, una a mărturisirii autentice.

Scopul îl considerăm a fi unul specific mirceaivănescian, în acord cu morala și cu bunul simț, pentru că adevărul se află în interiorul nostru al fiecăruia, nu al poetului sau al traducătorului sau al multiplelor roluri pe care Mircea Ivănescu le-a îndeplinit.

În concluzie, putem preciza că Mircea Ivănescu creează o nouă viziune în literatura română prin opera sa. Este un poet care prin lecturile sale intense cunoaște o serie de tehnici și formule literare pe care le îmbrățișează și pe care, adesea, le folosește în creația sa, dar într-o altă formulă originală, unică. De aceea, putem preciza că Mircea Ivănescu este un poet original, autentic care se folosește de ceea ce cunoaște, pentru a da naștere unei lumi noi, unice, necreate încă.

BIBLIOGRAFIE

Opera poetică

Volume de versuri

1. *Versuri* – Editura pentru Literatură, București, 1968
2. *Poeme* – Editura Eminescu, București, 1970)
3. *Poesii* - Editura Cartea Românească, București, 1970
4. *Alte versuri* - Eminescu, București, 1972
5. *Poem* - Editura Cartea Românească, București, 1973
6. *Alte poeme* – Editura Albatros, București, 1973
7. *Alte poesii* – Editura Dacia, Cluj, 1976
8. *Poesii nouă* – Editura Dacia, Cluj, 1982
9. *Poeme nouă* – Editura Cartea Românească, București, 1983
10. *Alte poeme nouă* – Editura Cartea Românească, București, 1986
11. *Versuri vechi, nouă* – Editura Eminescu, București, 1988
12. *Poeme vechi, nouă* – Editura Cartea Românească, București, 1989
13. *Aceleași versuri* – Editura Dacia, Cluj, 2002

Volume în colaborare

1. Mircea Ivănescu, Florin Pucă, Leonid Dimov, *Amintiri*, Editura Cartea Românească, București, 1973
2. Mircea Ivănescu, Rodica Braga, *Commentarius perpetuus (parabole)*, Editura Dacia, Cluj, 1986
3. Mircea Ivănescu, Iustin Panța, *Limitele puterii sau mituirea martorilor. Un roman rusesc*, Editura Litera, 1994
4. Mircea Ivănescu, Rodica Braga, *Commentarius perpetuus 2 (parabole)*, Editura Imago, Sibiu, 2003

Bibliografia articolelor apărute în periodice

1. Constantin, Călin, *Mircea Ivănescu. Versuri*, în „Iașul literar”, nr. 12, 1968, p. 75-76.
2. Călinescu, Matei, *Poezia ca descoperire a fragilității ființei*, în „Luceafărul”, nr. 42, 1968, p. 6.
3. Laurențiu, Dan, *Mircea Ivănescu – Versuri*, în „Ramuri”, nr. 10, 1968, p. 7.
4. Manolescu, Nicolae, *Mircea Ivănescu – Versuri*, în „Contemporanul”, nr. 31, 1968, p. 3.
5. Micu, Dumitru, *Mircea Ivănescu – Versuri*, în „Gazeta literară”, nr. 32, 1968, p. 2.
6. Motoc, Nicolae, *Mircea Ivănescu și poezia reală*, în „Tomis”, nr. 9, 1968, p. 7.
7. Tomuș, Mircea, *Mircea Ivănescu – Versuri*, în „Steaua”, nr. 10, 1968, p. 74-76.
8. Ungheanu, M., *Mircea Ivănescu și poezia reală*, în „Luceafărul”, nr. 38, 1968, p. 2.
9. Balotă, Nicolae, *Mircea Ivănescu – Versuri*, în „Familia”, nr. 2, 1969, p. 2.
10. Călinescu, Al., *Modalități ale lirismului. Mircea Ivănescu – Versuri*, în „Cronica”, nr. 37, 1969, p. 7.
11. Cristea, Dan, *Mircea Ivănescu – Eseu*, în „Luceafărul”, nr. 23, 1969, p. 6.
12. Cristea, Valeriu, *Mircea Ivănescu – Versuri*, în „România literară”, nr. 2, 1969, p. 9.
13. Enescu, Radu, *Mircea Ivănescu – Versuri*, în „Familia”, 1969, nr. 6, p. 2.
14. Neacșu, Ion, *Mircea Ivănescu – Versuri*, în „Ateneu”, nr. 6, 1969, p. 4.
15. Popescu, Petru, *Forță discretă*, în „România literară”, nr. 20, 1969, p. 9.
16. Călin, Constantin, *Mircea Ivănescu – Poeme*, în „Ateneu”, nr. 11, 1970, p. 10.
17. Călinescu, Matei, *Lirism și ironie, [Mircea Ivănescu – Poeme]*, în „România literară”, nr. 25, 1970, p. 5.
18. Constantin, Ilie, *Mircea Ivănescu – Poeme*, în „România literară”, nr. 26, 1970, p. 14.
19. Cristea, Dan, *Mircea Ivănescu – Poeme*, în „Argeș”, nr. 8, 1970, p. 5.
20. Grigurcu, Gheorghe, *Mircea Ivănescu – Poeme*, în „Familia”, nr. 8, 1970, p. 2.
21. Manolescu, Nicolae, *Poezie și ceremonial antipoetic [Mircea Ivănescu – Poeme]*, în „Contemporanul”, nr. 34, 1970, p. 3.
22. Pop, Ion, *Mircea Ivănescu – Poeme*, în „Steaua”, nr. 10, 1970, p. 101-103.
23. Marcoș, Ion, *Mircea Ivănescu – Poeme*, în „Tribuna”, nr. 33, 1970, p. 23.
24. Negoiteșcu, Ion, *Poezia în alb-negru (a lui Mircea Ivănescu)*, în „Tomis”, nr. 8-9, 1970, p. 5.
25. Raicu, Lucian, *Mircea Ivănescu – Poeme*, în „România literară”, nr. 30, 1970, p. 9.

26. Ulici, Laurențiu, *Un poet – un prozator* [Mircea Ivănescu și Dumitru Țepeneag], în „România literară”, nr. 14, 1970, p. 8.
27. Ungheanu, Mihai, *Cei trei cavaleri ai mahnirii* [despre poezia lui M. Ivănescu, M. Ursachi, D. Laurențiu], în „Contemporanul”, nr. 52, 1970, p. 3.
28. Călinescu, Matei, *Poezia lui Mircea Ivănescu*, în „Contemporanul”, nr. 7, 1971, p. 3.
29. Cristea, Dan, *Mircea Ivănescu. Poezii*, în „România literară”, nr. 22, 1971, p. 14.
30. Flămând, Dinu, *Mircea Ivănescu – Poezii*, în „Steaua”, nr. 2, 1971, p. 96-97.
31. Grigurcu, Gheorghe, *Mircea Ivănescu – Poezii*, în „Familia”, nr. 6, 1971, p. 2-3.
32. Iorgulescu, Mircea, *Mircea Ivănescu – Poesii*, în „România literară”, nr. 24, 1971, p. 9.
33. Nițescu, M, *Poezia lui Mircea Ivănescu*, în „Viața românească”, nr. 10, 1971, p. 70-76.
34. Tomuș, Mircea, *Un poet bacovian*, în „Ateneu”, nr. 9, 1971, p. 4, 13.
35. Laurențiu, Dan, *Poveste de iarnă*. [Mircea Ivănescu – *Poeme*], în „Luceafărul”, nr. 24, 1972, p. 7.
36. Locusteanu, Rodica, *Poezia fragilității*, în „Luceafărul”, nr. 38, 1972, p. 6.
37. Petroveanu, Mihail, *Mircea Ivănescu – Poezii*, în „România literară”, nr. 2, 1972, p. 12.
38. Talex, Alexandru, *Panait Istrati – Jean Richard Bloch*, în „Ramuri”, nr. 4, 1972, p. 8-9.
39. Bărbulescu, Anca, *Mircea Ivănescu – Alte poeme*, în „Săptămâna”, nr. 154, 1973, p. 5.
40. Cândroveanu, Hristu, *Poemele lui Mircea Ivănescu*, în „România literară”, nr. 2, 1973, p. 4-5.
41. Ciobanu, Nicolae, *Mircea Ivănescu - Alte versuri*, în „Luceafărul”, nr. 5, 1973, p. 2.
42. Diaconescu, Crenguța, *Mircea Ivănescu: Alte versuri*. [București: Editura Eminescu, 1972], în „Alma mater” (Iași), 5, 1973, nr. 2-3 (26-27), p. 7.
43. Dimitriu, Daniel, *Mircea Ivănescu - Alte versuri*, în „Convorbiri literare”, nr. 5, 1973, p. 8-9.
44. Dumitriu, Dana, *Meditație cu cartea închisă*, în „România literară”, nr. 47, 1973, p. 10.
45. Mitescu, Adriana, *Poezia intelectuală*, în „Contemporanul”, nr. 31, 1973, p. 3.
46. Petroveanu, M, *Mircea Ivănescu - Alte versuri*, în „Viața românească”, nr. 8, 1973, p. 147-150.
47. Popescu, Titu, *Mircea Ivănescu - Alte versuri*, în „Transilvania”, nr. 2, 1973, p. 38-39.
48. Raicu, Lucian, *Mircea Ivănescu - Alte versuri*, în „România literară”, nr. 7, 1973, p. 10.
49. Raicu, Lucian, *Alte poeme*, în „România literară”, nr. 35, 1973, p. 10.

50. Robescu, Marius, *Spațiul lăuntric*, în „Luceafărul”, nr. 14, 1973, p. 7.
51. Ursache, Magda, *M. Ivănescu – Alte versuri*, în „Cronica”, nr. 2, 1973, p. 4.
52. Andriescu, Alexandru, *Mircea Ivănescu – Poem*, în „Cronica”, nr. 5, 1974, p. 2.
53. Cistelean, Alexandru, *Ivănescu – Dimov – Pucă*, în „Echinox”, nr. 1-2-3, 1974, p. 8.
54. Flămând, Dinu, *Realitate și poezie*, în „România literară”, nr. 13, 1974, p. 5.
55. Iorgulescu, Mircea, *Mircea Ivănescu, Florin Pucă, Leonid Dimov – Amintiri*, în „Luceafărul”, nr. 5, 1974, p. 2.
56. Marcoș, Ion, *Amintiri*, în „Echinox”, nr. 1-2-3, 1974, p. 4.
57. Mincu, Marin, *Mircea Ivănescu [despre...]*, în „Orizont”, nr. 3, 1974, p. 5.
58. Mureșan, Dumitru, *Mircea Ivănescu – Poem*, în „Vatra”, nr. 3, 1974, p. 36.
59. Nicolae, Emil, *Valoarea reflexivă a poemului*, în „Cronica”, nr. 2, 1974, p. 4.
60. Nistor, G. *Mircea Ivănescu – Poem*, în „Transilvania”, nr. 9, 1974, p. 30-31.
61. Piru, Alexandru, *Mircea Ivănescu [despre...]*, în „Ramuri”, nr. 5, 1974, p. 9.
62. Vianu, Ion. *Politiște, [Mircea Ivănescu – Poem]*, în „Luceafărul”, nr. 3, 1974, p. 6.
63. Cistelean, Alexandru, *Scena mută*, în „Echinox”, nr. 4, 1976, p. 8.
64. Mircea, Ion, *Scrisori către un poet în etate (IV)*, în „Transilvania”, nr. 5, 1976, p. 44-45.
65. Alexiu, Lucian, *Mircea Ivănescu - Alte poezii*, în „Orizont”, nr. 32, 1977, p. 2.
66. Angheluș, Ion Alexandru, *Mircea Ivănescu - Alte poezii*, în „Cronica”, nr. 28, 1977, p. 4.
67. Moldovan, Ioan, *Mircea Ivănescu - Alte poezii*, în „Tribuna”, nr. 10, 1977, p. 3.
68. Flămând, Dinu, *Lupta cu perisabilul. [Mircea Ivănescu - Alte poezii]*, în „Amfiteatru”, nr. 5, 1977, p. 9.
69. Moraru, Cornel, *Mircea Ivănescu - Alte poezii*, în „Flacăra”, nr. 43, 1977, p. 17.
70. Nistor, Georg, *Der Zwang zur Erinnerung. Ein Wegbereiter der neueren rumänischer Lyrik: Mircea Ivănescu*, în „Die Woche”, nr. 493, 1977, p. 5.
71. Poantă, Petru, *Mircea Ivănescu - Alte poezii*, în „Steaua”, nr. 4, 1977, p. 30-31.
72. Raicu, Lucian, *Mircea Ivănescu - Alte poezii*, în „România literară”, nr. 35, 1977, p. 10.
73. Simion, Eugen, *În absența metaforei [Mircea Ivănescu - Alte poezii]*, în „Luceafărul”, nr. 20, nr. 17, 1977, p. 6.

74. Țeposu Radu G., *Mircea Ivănescu - Alte poezii*, în „Echinox”, 9, nr. 8-9, 1977, p. 4.
75. Tomuș, Mircea, *Mircea Ivănescu - Alte poezii*, în „Transilvania”, 6, nr. 1, 1977, p. 17.
76. Flămând, Dinu, *Mircea Ivănescu: Lirismul în poezie e întotdeauna țelul pe care autorul însuși nu poate ști dacă l-a atins*. [Interviu], în „Amfiteatru”, 13, nr. 4, 1978, p. 12.
77. Mircea Doru Lesovici, *Jocul mediat sau nevoia discreției*, în „Dialog (Iași)”, 10, nr. 62, 1978, p. 5.
78. Mihăescu, Valentin F., *Personajele poeziei*, în „Luceafărul”, 21, nr. 47, 1978, p. 3.
79. Neagu, Fănuș, *Mircea Ivănescu*. „Luceafărul”, în „21”, nr. 40, 1978, p. 1-2.
80. Ruja, Alexandru, *Mircea Ivănescu [despre...]*, în „Orizont”, 30, nr. 21, 1979, p. 3.
81. Pop, Ion, *Mircea Ivănescu și înscenarea poemului*, în „Viața românească”, 34, nr. 6, 1981, p. 175-182.
82. Popescu, Adrian, *Pasărea Minervei*, în „Steaua”, 32, nr. 3, 1981, p. 18.
83. Raicu, Lucian, *O mitologie personală*, în „România literară”, 14, nr. 15, 1981, p. 10.
84. Ștefănescu, Alex, *Arta deghezării*, în „Convorbiri literare”, nr. 6, 1981, p. 16.
85. Braga, Mircea, *Mircea Ivănescu – poezii nouă*, în „Transilvania”, 11, nr. 12, 1982, p. 18-20.
86. Cistelecan, Alexandru, *Poezii nouă de Mircea Ivănescu*, în „Familia”, 18, nr. 12, 1982, p. 6-7.
87. Flămând, Dinu, *Acum/altădată/ Mircea Ivănescu – Poezii nouă*, în „Amfiteatru”, 17, nr. 12, 1982, p. 8.
88. Lesovici, Mircea Doru, *Lirismul antilirismului*, în „Convorbiri literare”, nr. 11, 1982, p. 7.
89. Achim, Gheorghe, *Tema și variațiunile*. [Mircea Ivănescu – poezii nouă], în „Echinox”, 15, nr. 3, 1983, p. 3.
90. Alexiu, Lucian, *Un monolog despre umbră*. [Mircea Ivănescu – poezii nouă], în „Orizont”, 34, nr. 15, 1983, p. 2.
91. Andreescu, Mihaela, *Mircea Ivănescu - lecturi paralele*, în „Ramuri”, nr. 5, 1983, p. 3.
92. Burdujan, Gheorghe, „Nemișcare” – o mișcare în sine, în „Astra”, 18, nr. 2, 1983, p. 11.
93. Dugneanu, Paul, *Mircea Ivănescu – Poezii nouă*, în „Luceafărul”, 26, nr. 36, 1983, p. 2.
94. Felea, Victor, *Mircea Ivănescu – Poezii nouă*, în „Tribuna”, 27, nr. 22, 1983, p. 4.
95. Haș, Petru M., „Cuvinte” și „umbre” ale lor, în „Transilvania”, 12, nr. 5, 1983, p. 36-37.

96. Mihăescu Valentin F., *Mircea Ivănescu – Poesii nouă*, în „Luceafărul”, 26, nr. 12, 1983, p. 2.
97. Mincu, Marin, *Aspecte ale poeziei actuale. (III)*, în „Luceafărul”, 26, nr. 39, 1983, p. 6
98. Mureșan, Dumitru, *Mircea Ivănescu – Poesii nouă și poeme nouă*, în „Vatra”, 13, nr. 10, 1983, p. 10.
99. Oprea Nicolae, *Tratat despre absență [Mircea Ivănescu – Poesii nouă]*, în „Viața românească”, 78, nr. 5, 1983, p. 60-63.
100. Popescu, Titu, Dialog cu Mircea Ivănescu, în „Tribuna”, 13, nr. 11, 1983, p. 6.
101. Pricop, Constantin. *Retrospecții. [Mircea Ivănescu – Poesii nouă]*, în „Convorbiri literare”, 89, nr.3, 1983, p. 5.
102. Raicu, Lucian, „*Meditând într-o cameră plină de cărți*” [Mircea Ivănescu – Poesii nouă], în „România literară”, 16, nr. 11, 1983, p. 10.
103. Sălăjan, Dorin, *Ceremonia colocviului [Mircea Ivănescu – Poeme nouă]*, în „Flacăra”, 32, nr. 38, 1983, p. 11.
104. Stoenescu, Ștefan, *Stance and sub (-) stance: Mircea Ivănescu and Stendhal*, în „Anuarul Univ. București. Limbi și literaturi străine”, 32, 1983, p. 66-73.
105. Șeitan, Ion George, *Mircea Ivănescu. [Interviu]*, în „Steaua”, 34, nr. 9, 1983, p. 32.
106. Ștefănescu, Lucian, *De vorbă cu Mircea Ivănescu. Poezia majoră își creează propria ei semnificație. Interviu*, în „Echinox”, 15, nr. 3, 1983, p. 6-7.
107. Ulici Laurențiu, *Mircea Ivănescu – Poezii nouă*, în „Contemporanul”, nr. 25, 1983, p. 11.
108. Vultur Smaranda, *Nostalgica asediere*, în „Steaua”, 34, nr. 6, 1983, p. 34-35.
109. Anghelescu, Mircea, *O versiune în engleză [M. Ivănescu – Other poems, other lines]*, în „Transilvania”, 13, nr. 7, 1984, p. 44-45.
110. Avram, Vasile, „*Numai ochiul tău, Nesfârșire...*” în „Transilvania”, 13, nr. 3, 1984, p. 21-22.
111. Duțescu, Dan, *În versiune engleză. [Mircea Ivănescu. – Other poems, other lines]*, în „România literară”, 17, nr. 33, 1984, p. 23.
112. Grigurcu, Gheorghe, *Dialectica real-ireal*, în „România literară”, 17, nr. 15, 1984, p. 4.
113. Mihăieș, Mircea, *Realitatea cuvintelor*, în „România literară”, 17, nr. 40, 1984, p. 5.
114. Mihăieș, Mircea, *Vămile cuvântului. [Mircea Ivănescu – Poeme nouă]*, în „Orizont”, 35, nr. 2, 1984, p. 2.

115. Tupan, Ana Maria, *Poezia ca „joc de opinii”*, în „Steaua”, 35, nr. 9, 1984, p. 30.
116. Cenușer, Didi, *Labirintul luminos al memoriei*, în „Echinoc”, 17, nr. 5-6. 1985, p. 7.
117. Comănescu, Denisa, *Câte cuvinte știe Mircea Ivănescu*, în „Tribuna”, 29, nr. 6, 1985, p. 8.
118. Grigorescu, Irina, *Mircea Ivănescu în engleză*, în „Viața românească”, 80, nr. 3, 1985, p. 86-87.
119. Mavrodin Adina, *Tehnica relatării în poezia lui Mircea Ivănescu*, în „Ramuri”, nr. 11, 1985, p. 12.
120. Seres Sándor, *O traducere de excepție* [James Joice, *Ulysses*, traducere de M. Ivănescu], în „Familia”, 21, nr. 8, 1985, p. 16.
121. Stanciu Virgil, *Ulise în românește*, în „Steaua”, 36, nr. 3, 1985, p. 49.
122. Szilagy, Julia, *Az Ulysses românul* [James Joice, *Ulysses*, traducere de M. Ivănescu], în „Korunk”, 44, nr. 6, 1985, p. 510-511.
123. Braga, Mircea, *Despre sistemul de lectură* [M. Ivănescu – *Scenă în culori stinse. Lumea văzută de la Păltiniș...*]. Mircea Braga. *Când sensul acoperă semnul*, București : Editura Eminescu, 1985, p. 123-138.
124. Braga Mircea, *Pe pragul criticii* [M. Ivănescu, *Poesii nouă, Poeme nouă*]. Mircea Braga, *op. cit.* p. 139-144.
125. Flămând Dinu, *Fuga ficțiunilor* [M. Ivănescu, *Despre...*]. Dinu Flămând. *Intimitatea textului*. București: Editura Eminescu, 1985, p. 114-140.
126. Negrici, Eugen, *Poezia de prelucrare. Mircea Ivănescu*. Eugen Negrici. *Introducere în poezia contemporană. Partea I*. București : Cartea Românească, 1985, p. 98-114.1
127. Pop, Ion, *Mircea Ivănescu și înscenarea poemului*. Ion Pop. *Jocul poeziei*. București : Cartea Românească, 1985, p. 364-381.
128. Bot, Ioana, *Alte poeme nouă*. [Mircea Ivănescu – *Alte poeme nouă*], în „Tribuna”, 30, nr. 32, 1986, p. 4.
129. Călinescu, Al., „*Nuanțe, cristale, momente...*” în „Cronica”, 21, nr. 37, 1986, p. 4.
130. Ghica, Marius, *Mircea Ivănescu: „Genul de literatură pe care-l încerc eu este cel în care se povestește...”* [Interviu], în „Ramuri”, nr. 6, 1986, p. 5.
131. Grigurcu, Gheorghe, *Alte poeme, aceeași poezie*, în „Steaua”, 37, nr. 10, 1986, p. 33.

132. Manolescu, Nicolae, *Proustianism liric*. [Mircea Ivănescu – *Alte poeme nouă*], în „România literară”, 19, nr. 37, 1986, p. 9.
133. Mihăescu, Valentin F., *Mircea Ivănescu – Alte poeme nouă*, în „Luceafărul”, 29, nr. 44, 1986, p. 2.
134. Mihăieș, Mircea, *Alte poeme nouă*. [Mircea Ivănescu – *Alte poeme nouă*], în „Orizont”, 37, nr. 28, 1986, p. 2.
135. Moraru, Cristian, *Orizontul poemului*. [Mircea Ivănescu – *Alte poeme nouă*], în „Amfiteatru”, 20, nr. 8, 1986, p. 2.
136. Munteanu, Romul, *Poezia ca spectacol posibil*. [Mircea Ivănescu – *Alte poeme nouă*], în „Flacăra”, 35, nr. 37, 1986, p. 11.
137. Oprea, Nicolae, „Poezia reală”, în „Viața românească”, 81, nr. 12, 1986, p. 59-62.
138. Pantea Aurel, *Fețele lui Cronos*, în „Vatra”, nr. 12, 1986, p. 5.
139. Pruteanu, George, *Regimul iluziei*, în „Convorbiri literare”, nr. 10, 1986, p. 13.
140. Simion, Eugen, „Căutarea – pe îndelete – a timpului nu de tot pierdut”. [Mircea Ivănescu – *Alte poeme nouă*], în „România literară”, 19, nr. 26, 1986, p. 8.
141. Vultur Smaranda, *Mircea Ivănescu și cuvântul făptuitor*, în „Orizont”, 37, nr. 14, 1986, p. 2.
142. Vultur Smaranda, *Narativitate și transgresiune lirică în poezia lui Mircea Ivănescu*, în „Anuarul Universității București. Limba și literatura română”, 35, 1986, p. 29-33.
143. Grigurcu, Gheorghe, *Note la Mircea Ivănescu*. În: Grigurcu Gheorghe. *Existența poeziei*. București: Cartea Românească, 1986, p. 43-46.
144. Alexandru Vest, Nicolae, *Mopete și ipostazele Muppets*, în „Astra”, 22, nr. 11, 1987, p. 8.
145. Cenușer, D. I., *Puncte de convergență*, în „Vatra”, 17, nr. 4, 1987, p. 13.
146. Ganea, Aurel, *Poetul și ființa*, în „Astra”, 22, nr. 11, 1987, p. 7-8.
147. Mihăieș, Mircea, *Cui protest?* [Mircea Ivănescu; Rodica Braga, *Commentarius Perpetuus*], în „Orizont”, 38, nr. 9, 1987, p. 6.
148. Nicolescu, Daniel, *Seriozitatea jocului*, în „România literară”, 20, nr. 40, 1987, p. 5.
149. Popescu, Lazăr, *Poetul și ipostazele*, în „Astra”, 22, nr. 11, 1987, p. 7.
150. Popescu, Simona, *Dialogismul poetic*. [Mircea Ivănescu; Rodica Braga, *Commentarius Perpetuus*], în „Viața românească”, 82, nr. 10, 1987, p. 90-92.

151. Simion, Eugen, *Câteva parabole cu limpezimea lor aparentă*. [Mircea Ivănescu; Rodica Braga, *Commentarius Perpetuus*], în „România literară”, 20, nr. 7, 1987, p. 11.
152. Ulici, Laurențiu, *Ispita unei lecturi originale*, în „Astra”, 22, nr. 11, 1987, p. 7.
153. Boerescu, Dan-Silviu, *Inimitabila dicțiune poetică*. [Mircea Ivănescu - Versuri vechi, noua], în Tomis, 23, nr. 11, 1988, p. 6.
154. Bot, Ioana, *Poetul către sine*. [Mircea Ivănescu - Versuri vechi], în „Tribuna”, 32, nr. 42, 1988, p. 4.
155. Manolescu, Nicolae, *Misterioasa doamnă din sonete*. [Mircea Ivănescu - Versuri vechi, noua], în „România literară”, 21, nr. 36, 1988, p. 9.
156. Mihăieș, Mircea, *Gestul și imaginarul*. [Mircea Ivănescu - Versuri vechi, nouă], în „Orizont”, 39, nr. 32, 1988, p. 2.
157. Milea, Ioan, *Mircea Ivănescu - spațiul și timpul poetic*, în „Steaua”, 39, nr. 11, 1988, p. 49-50.
158. Mincu, Marin, „... vorbele astea-s viața...” [Mircea Ivănescu, Rodica Braga - *Commentarius perpetuus*], în „România literară”, 21, nr. 7, 1988, p. 10.
159. Popescu, George, *Tăcuta translucență și trudnicul scâncet*. [Mircea Ivănescu - Versuri vechi, noua], în „Ramuri”, nr. 9, 1988, p. 3.
160. R. M., *Mircea Ivănescu - Alte poezii nouă*, în „Cah. roum. ét. litt.” nr. 4, 1988, p. 162-164.
161. Băciuț, Nicolae, *Vatra. Dialog cu Mircea Ivănescu*, în „Vatra”, 19, nr. 219, 1989, p. 7.
162. Bălănică, Vladimir, *Farmecul tulbure ivănescian*. [Mircea Ivănescu - Poeme vechi, nouă], în „Tomis”, 24, nr. 7, 1989, p. 7.
163. Cistelean, Al., *Un prozator ratat în fașă. Mircea Ivănescu*, în „Familia”, 25, nr. 9, 1989, p. 5.
164. Demetrian, Bucur, *Reîntoarcerea în spațiul poemului*, în „Ramuri”, 8, 1989, p. 11.
165. Gabrea, Horia, *Toate-s vechi și nouă toate*. [Ivănescu, Mircea - Poeme vechi, nouă], în „Contemporanul”, nr. 33, 1989, p. 11.
166. Grigurcu, Gheorghe, *Mircea Ivănescu sau ficțiunea realului*. [“Versuri vechi, nouă...” București: Ed. Eminescu, 1988], în „Viața românească”, 84, nr. 2, 1989, p. 75-80.
167. Horia, Alexandru, *Spațiul memoriei*, în „Luceafărul”, 32, nr. 21, 1989, p. 1, 7.

168. Mihăieș, Mircea, *Zăpezile de altădat'*. [Mircea Ivănescu - Poeme vechi, noua], în „Orizont”, 40, nr. 33, 1989, p. 2.
169. Mocuța, Gheorghe, *Conștiința de sine a poeziei (II)*. [Nichita Stănescu; Leonid Dimov; Mircea Ivănescu], în „Orizont”, 40, nr. 40, 1989, p. 2.
170. Pop, Ion, *"Sonetariul" lui Mircea Ivănescu*, în „Steaua”, 40, nr. 1, 1989, p. 34-35.
171. Țeposu, Radu G., *Anonima din sonete*. [Mircea Ivănescu - Poeme vechi, nouă], în „Amfiteatru”, 23, nr. 2, 1989, p. 9.
172. Ulici, Laurentiu, *De la destăinuire la viziune*. [M. Ivănescu - Poeme vechi noua], în „Vatra”, 19, nr. 220, 1989, p. 4.
173. Raicu, Lucian, *"Guillaume și Administratorul" (I)*. [Însemnări (fragmentare) despre poezia românească de astăzi (1969-1989) - Nichita Stănescu; Marin Sorescu; Mircea Ivănescu; Ana Blandiana; Leonid Dimov], în „România literară”, 23, nr. 10, 1990, p. 4.
174. Baltag, Cezar, *Mircea Ivănescu sau Tratatul despre Absență*, în „Contemporanul”, nr. 12(49), 1991, p. 5.
175. Boerescu, Dan-Silviu, *Din loggia desavârșitei florentine*, în „Luceafărul”, nr. 13, 1991, p. 7.
176. Breban, Nicolae, *Iadul e neputința de a iubi sau victoria singuratică a lui Mircea Ivănescu*, în „Contemporanul”, nr. 12(49), 1991, p. 5.
177. Cesereanu, Ruxandra, *Melancolia lui Mopete*. [Interviu cu Mircea Ivănescu], în „Steaua”, 42, nr. 4, 1991, p. 16-18.
178. Ciachir, Dan, *Lumina lui Pillat*. [Interviu cu Mircea Ivănescu], în „Steaua”, 42, nr. 4, 1991, p. 16-18.
179. Coșovei, Traian T., *Marele cântec al indiferenței*. [Mircea Ivănescu, *Poesii*], în „Contemporanul”, nr. 33, 1991, p. 3.
180. Coșovei, Traian T., *Sub luna falsă a melancoliei*, în „Contemporanul”, nr. 12(49), 1991, p. 5.
181. Drăgănoiu, Ion, *Mărturii despre M. Ivănescu adunate pe vremea când încă nu împlinise 60 de ani*, în „Contemporanul”, nr. 12(49), 1991, p. 5.
182. Frățilă, Augustin, *Valiza cu pământ de flori*, în „Contemporanul”, nr. 12(49), 1991, p. 5.
183. Jela, Doina, *Cine, ce și cum traduce? Răspunde Mircea Ivănescu*. [Interviu cu Mircea Ivănescu], în „Tomis”, 26, nr. 10, 1991, p. 1, 7.

184. Lefter, Ion Bogdan, *Despre Mircea Ivănescu*, în „Contrapunct”, nr. 13, 1991, p. 5.
185. Moraru, Cornel, *Vitalitatea livrescului*. [Mircea Ivănescu, *Poeme noua; Alte poeme noua*], în „România literară”, 24, nr. 13, 1991, p. 5.
186. Motoc, Nicolae, *Ineluctabila obligație*, în „Tomis”, 26, nr. 7, 1991, p. 2.
187. Negoïtescu, Ion, *Poetul Mircea Ivănescu*, în „Luceafărul”, nr. 7(55), 1991, p. 12.
188. Popescu, Adrian, *Pasărea Minervei*. În: Adrian Popescu, *Spuma și stânca*, Cluj-Napoca: "Dacia", 1991, p. 77-79.
189. Ursu, Liliana, *Meditând într-o camera plină cu cărți*, în „Viața Românească”, 86, nr. 3, 1991, p. 123-124.
190. Cistelean, Alexandru, *Poezia nonșalantă*, în „Luceafărul”, nr. 18, 1992, p. 7.
191. Crăciun, Gheorghe, *Aisbergul poeziei moderne. II. Conceptele explicative. 5. Mircea Ivănescu, Stelaru și Alexandrescu sau litera și literatura (3)*. [Mircea Ivănescu, *Vacanța*], în „Calende”, nr. 4, 1992, p. 15.
192. -. *Mircea Ivănescu*, în „Calende”, 3, nr. 3, 1993, p. 23.
193. Boerescu, Dan-Silviu, *Școala de la Sibiu*, [Mircea Ivănescu; Iustin Panța, *Obiecte mișcate*, București: Eminescu, 1991; *Lucruri simple sau echilibru instabil*, București : Euphorion, 1992 ; Radu Țurcanu, *Logica poeziei. Eseu despre re-prezentarea poetică*, București: Eminescu, 1992], în „Luceafărul”, nr. 3, 1993, Supl. Nouăzeci, nr. 9, 92, p. 3.
194. Lefter, Ion Bogdan, *Mircea Ivănescu - premiu pentru Opera Omnia*, în „22”, 5, nr. 30, 1994, p. 14.
195. Murgeanu, Ion, *Autori și cărți premiate de Uniunea Scriitorilor*. [Ana Selegean, *Reeducare și prigoană. România în timpul primului război cultural*, Sibiu: Transpres, 1993], în „Curierul Românesc”, 6, nr. 9, 1994, p. 17.
196. Negoïtescu, Ion. *Mircea Ivănescu*. În: Ion Negoïtescu. *Scriitori contemporani*. Cluj-Napoca: Dacia, 1994, p. 237-240.
197. Răducea, Ioan, *Mopete, după un sfert de secol*. [Mircea Ivănescu, *Poeme*, București: Eminescu, 1970], în „Cronica”, 29, nr. 9, 1994, p. 8.
198. Cesereanu, Ruxandra, *Poemul hibrid*, în „Steaua”, nr. 3, 1995, p. 30-31.
199. Micu, Dumitru, *Noile avangarde. Mircea Ivănescu*. În: Dumitru Micu. *Scurtă istorie a literaturii române. 2*. București: Iriana, 1995, p. 424-427.

200. Ștefănescu, Alex, *Unu și cu unu fac mai puțin de unu*. [Mircea Ivănescu; Iustin Panța, *Limitele puterii sau Mituirea martorilor*, București: Litera, 1994], în „România literară”, 28, nr. 5, 1995, p. 6.
201. Chioaru, Dumitru, *Trasee poetice. Mircea Ivănescu*. [Mircea Ivănescu, *Versuri*, București: Eminescu, 1996], în „Apostrof”, nr. 5, 1996, p. 7.
202. Grigorescu, Dan, *O traducere cu mari însușiri*. [Robert Musil, *Omul fără însușiri*, București: Univers, 1995, traducere de Mircea Ivănescu], în „Luceafărul”, nr. 23, 1996, p. 21.
203. Grigurcu, Gheorghe, *Despre niște "nemaiauzite așezări ale sincerităților"*. [Mircea Ivănescu, *Versuri*, post-față de Ion Bogdan Lefter], în „România literară”, 29, nr. 31, 1996, p. 5.
204. Lefter, Ion Bogdan, *Mircea Ivănescu - poetul care nu încapă într-o antologie*. În: Mircea Ivănescu. *Versuri*. București: Eminescu, 1996, p. 323-331.
205. Sorescu, Roxana, *Despre irealitatea existenței*, în „Luceafărul”, nr. 15, 1996, p. 5.
206. Spânu, Alexandru, *Mircea Ivănescu, Versuri*. [rubrica *Bursa cărților*: București: Ed. Eminescu, 1996], în „Luceafărul”, nr. 26, 1996, p. 4.
207. Văcărescu, Ioan Radu, *Lumina tăcută a feminității eterne*, în „Steaua”, 47, nr. 3, 1996, p. 18.
208. Posada Mihai, *Vatra - Dialog cu Mircea Ivănescu sau: Finalul fără sfârșit. Postmodernismul, pentru mine, e mai degrabă prilej de înveselire*. [Interviu], în „Vatra”, 27, nr. 7, 1997, p. 12-18.
209. Quince, Peter, *"Schatzkammer". Topuri*. [Mircea Ivănescu, *Versuri*, București: Editura Eminescu, 1996], în „Euphorion”, 8, nr. 1, 1997, p. 13.
210. Diaconu, Mircea A., *Mircea Ivănescu și vârstele poeziei*. [Mircea Ivănescu, *Poezii*, București: Vitruviu, 1997], în „Convorbiri literare”, 131, nr. 5, 1998, p. 19, 36.
211. Murgeanu, Ion, *Oferta de lectură "Vitruviu" merge mai departe*. [Mircea Ivănescu, *Poezii*, București: Vitruviu, 1997], în „Curierul Românesc”, 10, nr. 4-5, 1998, p. 7.
212. Ruja, Alexandru, *Jurnal de cărți. Măștile lui Mopete*. [Mircea Ivănescu, *Poezii*, București: Vitruviu, 1997], în „Orizont”, 10, nr. 1, 1998, p. 4.
213. Voica, Adrian, *În căutarea anonimatului*, în „Dacia literară”, 9, nr. 28, 1998, p. 39-40.
214. Abăluță, Constantin, *Mircea Ivănescu*, în „Vatra”, 27, nr. 6, 1999, p. 78-80.

215. Diaconu, Mircea A., *Mircea Ivănescu și vârstele poeziei*. În: Mircea A. Diaconu. *Fetele poeziei. Fragmente critice*. Iași: Junimea, 1999, p. 102-108.
216. Doinaș, Ștefan Augustin, *Sol major și La minor*. În: Ștefan Augustin Doinaș. *Poeți români*. București: Editura Eminescu, 1999, p. 119-121.
217. Vasiliu, Lucian, *Am dorit foarte mult, în tinerețe, să călătoresc în străinătate*. [Interviu cu scriitorul Mircea Ivănescu], în „Convorbiri literare”, 132, nr. 3, 1999, p. 7.
218. Grigurcu Gheorghe, *Despre niște "nemaiauzite așezări ale sincerităților"*. În: Grigurcu Gheorghe. *Poezie română contemporană*. 1. Iași: Editura Revistei Convorbiri literare, 2000, p. 622-626.
219. Grigurcu Gheorghe, *Mircea Ivănescu sau ficțiunea realului*. În: Grigurcu Gheorghe. *Poezie română contemporană*. 1. Iași: Editura Revistei Convorbiri literare, 2000, p. 614-621.
220. Milescu Victoria, *Colecția BPT a editurii Minerva*. [Mircea Ivănescu, *Poesii vechi și nouă*], în „Universul cărții”, 10, nr. 6, 2000, p. 5.
221. Nițu Cristina, *Mircea Ivănescu - "La aniversară"*, în „Contemporanul”, 10, nr. 15, 2000, p. 6.
222. -. *Mircea Ivănescu - 70*, în „Observator cultural”, nr. 57, 2001, p. 13.
223. Alexandrescu, Raluca, *"Am produs adesea reacții mai degrabă tulburate"*. [Interviu cu Mircea Ivănescu], în „Observator cultural”, 2, nr. 55, 2001, p. 18-19.
224. Buciu, Marian Victor, *Ironia lirică și melancolia critică*, în „Contemporanul - ideea europeană”, 12, nr. 42, 2002, p. 6-7.
225. Dună, Raluca, *Dincolo de Rimbaud și Cioran*, în „Jurnalul literar”, 13, nr. 11-12, 2002, p. 13.
226. Buciu, Marian Victor, *Poezia lui Mircea Ivănescu*, în „România literară”, 36, nr. 12, 2003, p. 12-13.
227. Buciu, Marian Victor, *(Post)modernitatea poetică în totalitarism (1948-1989). Începând cu deceniul 8*. În: Marian Victor Buciu. *Panorama literaturii române în secolul XX*. Craiova: Scrisul Românesc, 2003, p. 124.
228. Ciurea, Adina Ștefania, *Din reviste adunate și din nou la lume date*. [Ion Bogdan Lefter, *5 poeți: Naum, Dimov, Ivănescu, Mugur, Foarță*, Pitești: Paralela 45, 2003; *Primii*

- postmoderni: "Școala de la Târgoviște", Pitești: Paralela 45, 2003], în „România literară”, 36, nr. 35, 2003, p. 5.
229. Cistelean, Alexandru, *Mircea Ivănescu*, monografie. Brașov: Aula, 2003.
230. Constantin, Ilie, *Adâncimea suprafețelor*, în „România literară”, 36, nr. 44, 2003, p. 12-13.
231. Călinescu, Matei, *Poezia lui Mircea Ivănescu*, în „Apostrof” 14, nr. 3, 2003, p. 4-5.
232. Călinescu, Matei. *Poezia lui Mircea Ivănescu (II)*, în „Apostrof”, 14, nr. 4, 2003, p. 4-6.
233. Dună, Raluca, "*Ceasul vrăjitoresc*" al poeziei. [Mircea Ivănescu, *Aceleași versuri*, Cluj-Napoca: Dacia, 2002], în „Luceafărul”, nr. 13, 2003, p. 4.
234. Dună, Raluca, *Despre "poezia adevărată"*, în „Luceafărul”, nr. 31, 2003, p. 4.
235. Iovănel, Mihai, *Mircea Ivănescu & cei 1000 de ochi ai doctorului Mabuse*, în „Adevărul literar și artistic”, 12, nr. 676, 2003, p. 12.
236. Lefter, Ion Bogdan, *Despre Mircea Ivănescu*. În: Ion Bogdan Lefter. *5 poeți: Naum, Dimov, Ivănescu, Mugur, Foarță*. Pitești: Paralela 45, 2003, p. 91-103.
237. Pantea, Aurel, *Spațiul și timpul visate*, în „Vatra”, 30, nr. 1, 2003, p. 30-34.
238. Stănescu, Bogdan-Alexandru, *Sinteză epică și cinci poeți*. [Ion Bogdan Lefter, *5 poeți: Naum, Dimov, Ivănescu, Mugur, Foarță*, Pitești: Paralela 45, 2003], în „Luceafărul”, nr. 26, 2003, p. 5.
239. Ștefănescu, Alex, *Mircea Ivănescu*, în „România literară”, 36, nr. 17, 2003, p. 11.
240. Antologie Mircea Ivănescu, în „Cultura”, 1, nr. 7, 2004, p. 14-15.
241. Boldea, Iulian, *Poezia lui Mircea Ivănescu*, în „Euphorion”, 15, nr. 11-12, 2004, p. 8-9, 20.
242. Cistelean, Alexandru, *Penelopa și victimele ei*. [Mircea Ivănescu și Rodica Braga, *Commentarius perpetuus 2*, Sibiu: Imago, 2003], în „Cultura”, 1, nr. 10, 2004, p. 4.
243. Dună, Raluca, *Poezia lui Mircea Ivănescu*, în „Viața românească”, nr. 6-7, 2004 p. 37-41.
244. Fleșer, Teodor, "*N-am fost niciodată un introvertit, doar anti-gregar*". [Interviu], în „Cultura”, 1, nr. 10, 2004, p. 24, 21.
245. Grigurcu, Gheorghe, *Poezia lui Mircea Ivănescu*. [Mircea Ivănescu, *versuri poeme poesii altele aceleași vechi nouă*, Iași: Polirom, 2003], în „România literară”, 37, nr. 8, 2004, p. 9, 31.

246. Groza, Caludiu, *Cartea fabulosului m.i.* [Mircea Ivănescu, *versuri poeme poesii*, Iași: Polirom, 2003], în „Apostrof”, nr. 3, 2004, p. 20.
247. Iovănel, Mihai, *Memorie, literatură & co.* [Vasile Avram, *Interviu transfiniit: Mircea Ivănescu răspunde la 286 de întrebări ale lui Vasile Avram*, Nicula: Editura Ecclesia, 2004], în „Adevărul literar și artistic”, 13, nr. 727, 2004, p. 14.
248. Simuț, Ion, *Un maestru al prozaicului.* [Mircea Ivănescu, *versuri poeme poesii altele aceleași vechi nouă*, Antologie și prefață de Matei Călinescu, Iași : Polirom, 2003], în „România literară”, 37, nr. 5, 2004, p. 13.
249. Stănescu, Bogdan-Alexandru, *La umbra falnicilor stejari... : - estetică a seducției -*, în „Luceafărul”, 2004 mai 5, No. 17, p. 5.
250. Sturza, Cătălin, *Adulație în cerc restrâns.* [Alexandru Cistelecă, *Mircea Ivănescu*, Brașov: Aula, 2003], în „România literară”, 37, nr. 26, 2004, p. 7.
251. Turcuș, Claudiu, *Alexandru Cistelecă, “Mircea Ivănescu – monografie”*, în „Echinox”, 36, nr. 3-6, 2004, p. 39.
252. Băciuț, Nicolae, *Mircea Ivănescu. "Scriind vrei să exorcizezi anumite neîmpliniri trăite"*. În: Nicolae Băciuț. *O istorie a literaturii române în interviuri*. I. [3 interviuri cu Mircea Ivănescu]. Alba Iulia: Reîntregirea, 2005, p. 342-364.
253. Laszlo, Ioana, *Călătoria de-o săptămână.* [Interviu transfiniit: Mircea Ivănescu răspunde la 286 de întrebări ale lui Vasile Avram, Nicula: Ecclesia, 2004], în „Vatra”, 32, nr. 11-12, 2005, p. 186-187.
254. Pachia Tatomirescu, Ion. *Mircea Ivănescu - poezia ca tablă de șah a pădurii de mesteceni.* În: Ion Pachia Tatomirescu. *Generația resurecției poetice (1965-1970)*. Timișoara: Augusta, 2005, p. 383-387.
255. Vancu, Radu, *Mircea Ivănescu, marea poezie a discreției*, în „Transilvania”, 34, nr. 1-2, 2005, p. 38-41.
256. Ștefănescu, Alex, *Alți doi poeți*, în „Convorbiri literare”, 138, nr. 9, 2005, p. 16-17.
257. Vancu, Radu, *Mircea Ivănescu, poet postmodern*, în „Timpul”, 6, nr. 2, 2005, p. 6.
258. Aretzu, Paul, *Exerciții de poeticitate.* [Mircea Ivănescu, *Versuri, poeme, poesii altele aceleași vechi nouă*, Iași: Polirom, 2003], în „Euphorion”, 17, nr. 3-4, 2006, p. 11, 17.

259. -. *Mircea Ivănescu*, În: Cezar Boghici; Gabriela Dinu; Florin Șindrilaru, coord. *Poezia românească. Antologie de texte comentate și aprecieri critice*. Pitești: Paralela 45, 2006, p. 447-453.
260. Braga, Rodica, *O unică și incredibilă experiență*, în „Transilvania”, 35, nr. 7, 2006, p. 6-8.
261. Buciu, Marian Victor, *De la neo - la post-modernism. Mircea Ivănescu*. În: Marian Victor Buciu. *Avangarda și neoavangarda în literatura română*. Craiova: Tipografia Universității din Craiova, 2006, p. 68-77.
262. Cistelecan, Alexandru, *Scurtă declarație de recunoștință*, în „Euphorion”, 17, nr. 3-4, 2006, p. 5.
263. Cristea, Dan, *Poemul "Miopie"*. [Din volumul *Versuri* de Mircea Ivănescu, București: Editura pentru Literatură, 1968], în „Ramuri”, nr. 10, 2006, p. 3.
264. Călinescu, Matei, *Citatul ca inocență regăsită*. [Aniversare - Mircea Ivănescu la 75 de ani], în „România literară”, 39, nr. 20, 2006, p. 15.
265. Călinescu, Matei, *Poezia lui Mircea Ivănescu*, în „Euphorion”, 17, nr. 3-4, 2006, p. 12.
266. Dună, Raluca, *Despre timp-și-spațiu, în poezia lui Mircea Ivănescu*, în „Euphorion”, 17, nr. 3-4, 2006, p. 8.
267. Dună, Teodor, *Vorbe despre M. Ivănescu*, în „Transilvania”, 35, nr. 7, 2006, p. 8.
268. Grigurcu, Gheorghe, *Jocul de-a impersonalizarea*. [Mircea Ivănescu, *versuri poeme poezii altele aceleași vechi nouă*, Iași: Polirom, 2004], în „România literară”, 39, nr. 29, 2006, p. 12.
269. Grigurcu, Gheorghe, *Jocul de-a impersonalizarea (II)*. [Mircea Ivănescu, *versuri poeme poezii altele aceleași vechi nouă*, Iași: Polirom, 2003], în „România literară”, 39, nr. 30, 2006, p. 12.
270. Grigurcu, Gheorghe, *Paradoxurile poeziei*, în „Euphorion”, 17, nr. 3-4, 2006, p. 5.
271. Maței, Mara Magda, *Din stilul lui Mircea Ivănescu*, în „Transilvania”, 35, nr. 7, 2006, p. 9-10.
272. Manasia, Ștefan, *Elevul preferat al domnului Goethe*, în „Steaua”, 57, nr. 7-8, 2006, p. 8.
273. Mariș, Ioan, *Mircea Ivănescu și clasicizarea unui nou canon al lirismului*, în „Transilvania”, 35, nr. 7, 2006, p. 3-5.

274. Mincu, Marin, *Formule modelizante ale poeziei actuale*. În: Marin Mincu. *Experimentalismul poetic românesc*. [Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Mircea Ivănescu], Pitești: Paralela 45, 2006, p. 218-228.
275. Mincu, Marin, "... Vorbele astea-s viață..." În: Marin Mincu. *Experimentalismul poetic românesc*, Pitești: Paralela 45, 2006, p. 202-204.
276. Nemoianu, Virgil, *Mircea Ivănescu, patriarh al inteligenței*, în „Euphorion”, 17, nr. 3-4, 2006, p. 3.
277. Perian, Gheorghe, *Sub acoperire livrescă*. În: Gheorghe Perian. *Dezlegarea la cărți (Eseuri de critică literară)*, Cluj-Napoca: Limes, 2006, p. 117-122.
278. Perța, Cosmin, *O noapte cu Ana și cu Mircea Ivănescu*, în „Transilvania”, 35, nr. 7, 2006, p. 9.
279. Pop, Ion, *Mircea Ivănescu și înscenarea poemului*. În: Ion Pop. *Jocul poeziei*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2006, p. 355-370.
280. Popa, Catrinel, *Poezia lui Mircea Ivănescu*, în „România literară”, 39, nr. 46, 2006, p. 18-19.
281. Posada, Mihai, *Vorbim cu/despre M. I. pe la Sibiu-pe-Cibinul lui 2006, un dialog imaginar cu Mircea Ivănescu*, în „Transilvania”, 35, nr. 7, 2006, p. 11-13.
282. Stoenescu, Ștefan, *Relativism ontologic și timp paradoxal*, în „Euphorion”, 17, nr. 3-4, 2006, p. 4, 22.
283. Terian, Andrei, *Mircea Ivănescu - "neptunic" și "plutonic"*, în „Euphorion”, 17, nr. 3-4, 2006, p. 6.
284. Vancu, Radu, *Ciocnirea canoanelor*, în „Euphorion”, 17, nr. 3-4, 2006, p. 9, 23.
285. Vancu, Radu, *Mircea Ivănescu. Poezia discreției absolute*, în „Transilvania”, 35, nr. 7, 2006, p. 1-3.
286. Țâru, Horia; Țâru, Horiana, *Ivănescu Mircea*. În: Horia Țâru; Horiana Țâru. *Panorama poeziei românești (1970-2005). Fișe de lectură. 2*. Timișoara: Mirton, 2006, p. 409-416.
287. Axinte, Șerban, *Lección lui Radu Vancu*. [Radu Vancu, *Mircea Ivănescu: Poezia discreției absolute*, București : Vinea, 2007], în „Cuvântul”, nr. 7, 2007, p. 8.
288. Burța-Cernat, Bianca, *Spre un alt Mircea Ivănescu*. [Radu Vancu, *Mircea Ivănescu. Poezia discreției absolute*, București: Vinea, 2007], în „Observator Cultural”, 7, nr. 137, 2007, p. 15.

289. Ciopraga, Constantin, *Mircea Ivănescu - un ironist postmodern*, în „Convorbiri literare”, 140, nr. 1, 2007, p. 29-30.
290. Clinci, Daniel, *Mopeteiana lui Mircea Ivănescu*. [Mircea Ivănescu, *Versuri, poeme, poezii: altele, aceleași, vechi nouă*, Iași : Polirom, 2003], în „Tribuna”, 6, nr. 123, 2007, p. 12.
291. Coșoreanu, Valentin, *Omul din înaltăparte*, în „Convorbiri literare”, 141, nr. 11, 2007 p. 75-76.
292. Mureșan, Viorel, *Interviu transfiniit*. [Vasile Avram, *Interviu transfiniit, confesiunile lui Mircea Ivănescu*, Mănăstirea Nicula: Ecclesia, 2004], în „Nord Literar”, 5, nr. 3 (46), 2007, p. 10.
293. Cernat, Paul, *Apărarea și ilustrarea lui M. Ivănescu*. [Radu Vancu, *Mircea Ivănescu. Poezia discreției absolute*, București: Vinea, 2007], în „22 [Douăzeci și doi]”, 19, nr. 20, 2008, „Supl. Bucureștii Cultural”, 4, nr. 6, 2008, p. 3.
294. Christii, Aura, *Destinul nostru este literatura*, în „Contemporanul - ideea europeană”, 18, nr. 7, 2007, p. 14-17.
295. Brumaru, Emil, *Dacă mă gândesc...*, în „Suplimentul de cultură”, nr. 160, 2008, p. 10.
296. Cernat, Paul, *Mircea Ivănescu și poezia irealității imediate*, în „Cuvântul”, 19, nr. 3(376), 2008, p. 29-30.
297. Mitchievici, Angelo, *Drumul ascuns al poeziei - liricul discret, Mircea Ivănescu*. [Radu Vancu, *Mircea Ivănescu: poezia discreției absolute*, București: Vinea, 2007], în „Ex Ponto”, 6, nr. 4, 2008, p. 158-162.
298. Mușat, Carmen, *Un autor fără vârstă: Mircea Ivănescu*, în „Observator cultural”, 9, nr. 160(417), 2008, p. 3.
299. Varga, Dragoș, *O monografie Mircea Ivănescu*. [Radu Vancu, *Mircea Ivănescu: poezia discreției absolute*, București: Vinea, 2007], în „Cultura”, 3, nr. 8, 2008, p. 16, 19.
300. Cristea, Corina, *Mircea Ivănescu și emoționanta luciditate*, în „Contemporanul - ideea europeană”, 20, nr. 2, 2009, p. 29.
301. Turcuș, Claudiu, *Ce s-a întâmplat (în ultimii 10 ani) cu literatura tânără. Note pe marginea unor cărți. Indiscreția unei teze*. [Radu Vancu, *Mircea Ivănescu - poezia discreției absolute*, București: Vinea, 2007], în „Vatra”, 36, nr. 3, 2009, p. 79.
302. Dănilă, Dan, *De ce ne uităm poezii*, în „Dilema veche”, 7, nr. 350, 2010, p. 2.

303. Gheorghe, Cezar; Un Cristian, "Nu știam niciodată ce se va produce în poezie": interviu cu Mircea Ivănescu, în „Observator cultural”, 11, nr. 517, 2010, p. 8-10.
304. Bădița, Dumitru, *Un om citind în mers pe stradă* [In memoriam], în „Observator cultural”, 12, nr. 327 (585), 2011, p. 8.
305. Dobrescu, Caius, *Marele poet al erei postbelice*, în „Observator cultural”, 12, nr. 328 (586), 2011, p. 7.
306. Dragu, Ana, “*O să veniți la funeraliile mele, doamnă?*”, în „Observator cultural”, 12, nr. 327 (585), 2011, p. 8.
307. Iarca, Iulia, *Versuri alese*, în „România literară”, 43, nr. 9, 2011, p. 6.
308. Mircea Ivănescu: *Versuri alese*, antologie, note bio-bibliografice de Ioan Radu Văcărescu, postfața de Al. Cistelecan, Pitești: Paralela 45, 2010.
309. Vancu, Radu, *Un unic și imens poem*, în „România literară”, 43, nr. 49-50, 2010 p. 17.
310. Antonesei, Liviu, *Mircea Ivănescu și Mihai Ursachi în drum spre Dolhasca*, în „Observator cultural”, 12, nr. 311 (569), 2011, p. 11.
311. Antonesei, Liviu, *Poezii mei: Mircea Ivănescu*, în „Observator cultural”, 11, nr. 310 (568), 2011, p. 18.
312. Comănescu, Denisa, *El are 13 pisici: versuri de așezat într-un anume loc din poemul Coborârea din mașină*, în „Observator cultural”, 12, nr. 311 (569), 2011, p. 11. (Mircea Ivănescu la 80 de ani. 2011)
313. Cucu, Ion, *Am mângâiat pisicile lui*, în „Observator cultural”, 12, nr. 327 (585), 2011, p. 8.
314. Gheorghe, Cezar, *Făpturile de cuvinte pentru Mircea Ivănescu*, în „Observator cultural”, nr. 311 (569), 2011, p. 11.
315. Mușina, Alexandru, *Hobbitul și falsul lui prieten*, în „Observator cultural”, 12, nr. 311 (569), 2011 p. 10. (Mircea Ivănescu la 80 de ani. 2011)
316. Vasilache, Simona, *Amintire și adevăr*, în „România literară”, 43, nr. 30, 2011, 29, p. 15.
317. Vancu, Radu, *Era întra-atât de bun pe cât era poezia lui de bună*, în „Observator cultural”, 12, nr. 327 (585), 2011 p. 8.
318. Ungureanu, Cornel, *Mircea Ivănescu - calea spre Sibiu*, în „Luceafărul de dimineață”, nr. 9 (989), 2011, p. 10.
319. [Mircea Ivănescu], în „Luceafărul de dimineață”, nr. 34 (1014), 2011, p. 2.

320. Burța-Cernat, Bianca, *Morala unui sceptic "sub acoperire"*, în „Observator cultural”, 13, nr. 368 (626), 2012 p. 9.
321. Cioabă, Cristina, *Poeți și filosofi. Mircea Ivănescu la ceasul mărturisirii*, în „22, (București)”, 23, nr. 26 (1163), 2012, p. 13.
322. Cristea-Enache, Daniel, *Și nu știu ce*, în „Observator cultural”, 13, nr. 368 (626), 2012, p. 8.
323. Gheorghe, Cezar, *Poezie și adevăr*, în „Observator cultural”, 13, nr. 359 (617), 2012, p. 14.
324. Liiceanu, Gabriel, *Măștile lui M.I. Gabriel Liiceanu în dialog cu Mircea Ivănescu*; Cuvânt înainte și Notă asupra ediției de Gabriel Liiceanu. București: Humanitas, 2012, 2012.
325. Radu, Tania, *Scurtcircuitul benign*, în „22(București)”, 23, nr. 43 (1180), 2012, p. 14.
326. Ruja, Alexandru, *Mopetiada*, în „Orizont”, nr. 9, 2014.
327. http://www.youtube.com/watch?v=fSY_QwDZBKA